

Uzvaras pieminekļa atjaunošana

80. gadu otrajā pusē sākās okupācijas režīma sabrukums. Latviešu tautas trešās atmodas gaisotnē sabiedrība centās atgūt zaudēto vēsturi un arī zaudētos pieminekļus

Jau 1989. gada pavasarī cēsnieku vidū sākās domu apmaiņa par Uzvaras pieminekļa atjaunošanu. Viens no diskusijas galvenajiem jautājumiem – kā iekļaut pieminekli laukumā, kur jau stāv Ļeņina piemineklis.

Nedaudz vēlāk Latvijas Tautas frontes Cēsu nodaļas ietvaros izveidojās pieminekļa atjaunošanas darba grupa (vadītājs arhitekts Normunds Broks). Tās ietvaros izstrādāja pieminekļa atjaunošanas projektu (autors arhitekts Imants Timermanis). Tomēr darbs uz priekšu virzījās lēni – joprojām nebija atrisināta Ļeņina pieminekļa problēma.

Padomju Druva Nr.37
(1989, 28.marts), 3.lpp.

«No zobena saule lēca»

Palet 70 gadi kopš mūsu tautas tālajām brīvības cīņām. Atkal sadzirdam to dienu atbalsis. Pārāk dārga bija brīvības cena. lai ļautu to aizmirstībai.

1924. gada rudenī kā viens no pirmajiem Latvijā tika atklāts pēc arhitekta docenta P. Kundziņa projekta celtais Cēsu Uzvaras (saukts arī par Brīvības un kritušo varoņu) piemineklis Vienības (tagad Ļeņina) laukumā. Piemineklis bija veltīts Latvijas brīvības idejai, Cēsu kaujām, kuru nozīme Latvijas un visas Baltijas neatkarības nosargāšana nav pārvērtējama, kā arī kritušo varoņu piemiņai. Pieminekli P. Kundziņš veidojis Allažu šūnakmenī – materiālam atbilstošās geometriskās un labi proporcionētās formās. Tas bija pacelts uz 1,25 metru augstas zemes terases, kuru ieskāva dzīvžogs, pieminekļa priekšpusē bija izveidotas 3,80 m platas kāpnes. Obeliska pamatu (3×3×2,4 m) greznoja bronza veidots uzraksts «No zobena saule lēca», zemāk gadskaitļi «1919.—1920.», starp kuriem vainags ar krustotu šķēpu, zem tā vārdi «saviem kritušiem varoņiem». Virs pamata, stilizētu liesmu motīvu ieskauta, pacēlās regulāra četrstūra kolonna 13,6 m augstumā, virs tās apzeltīta lode – brīvās Latvijas saules simbols. Pieminekļa kopējais augstums – 17 m.

Lakoniskās šūnakmens masas, to izkārtotums – kompozīcija sasauca ar tā laika progresīvajiem formveides principiem pasaulē.

Pamatakmens likts 1924. gada 22. jūnijā, piemineklis atklāts tā paša gada 16. novembrī. Tas izmaksāja 16000 latu (galvenokārt iedzīvotāju ziedojumi). Arhitekta P. Kundziņa iecere nebija radīt tikai atsevišķu pieminekli vien – tas bija uzdevams apkārtējās pilsētvides rakstura kontekstā.

Ši tik nozīmīgā mākslas darba liktenis ir līdzīgs mūsu tautas liktenim – varai nebija pa prātam ne tikai brīvības ideja, ko piemineklis pauda, bet arī kritušo brīvības cīņu varoņu piemiņa. 50. gadu sākumā kādā naktī to uzspridzināja.

Vienības laukums, kurš jau bija kļuvis par Voroviļova laukumu, laika gaitā mainīja savu telpisko veidolu. 50. gadu beigās tas ieguva citu telpisko dominanti – pēc savas mākslinieciskās vērtības ne mazāk nozīmīgo mūsu izcilā tēlnieka profesora K. Jansona veidoto Ļeņina tēlu. Vēlāk laukumu pārdēvēja Ļeņina vārdā.

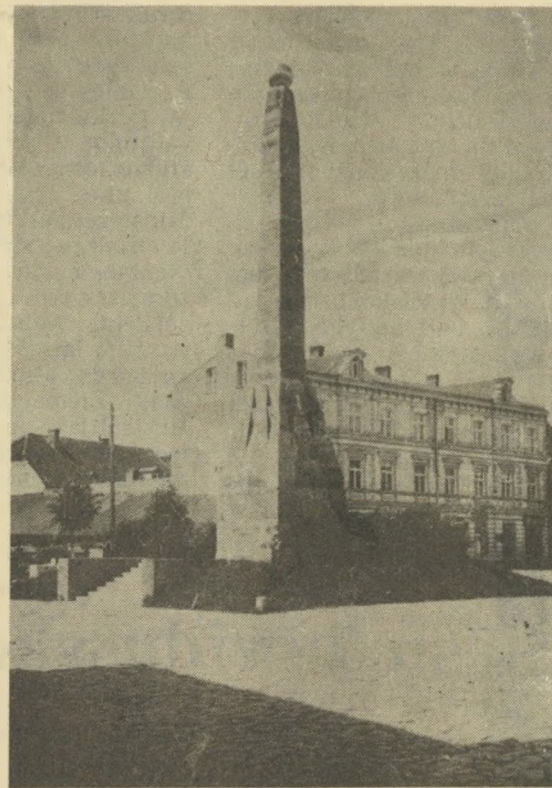
Atjaunotnes process nav iedomājams bez garīgo vērtību atgriešanas – tas pilnā mērā attiecināms uz nopostītajiem Latvijas laika Cēsu pieminekļiem – arī uz arhitekta P. Kundziņa veidoto.

Mums, entuziastiem, jau ilgāku laiku nodarbojoties ar šo problēmu, radās pārliecība, ka Uzvaras piemineklis atjaunojams (no jauna celams) tā kādreizējā atrašanās vietā – bijušajā Vienības laukumā un jāveic tas iespējami tuvākā laikā, jo

♦ Cēsu kauju 70. gadadienā mūsos atkal dzīva ir brīvības ideja:

♦ piemineklis bija pirmais nozīmīgākais mākslas darbs Vienības laukumā un kā tādu to vēl atceras daudzi. Sabiedrības un zinātnes doma attiecībā uz pirmavotiem vai pārveidojumiem (arī vēsturiskās pilsētvides un pieminekļu pētīšanas un atjaunošanas jomā) virzās uz arvien precīzāku pirmavotu izziņāšanu un atjaunošanu;

♦ Uzvaras piemineklis labi sasauca ar Cēsu pilsētvides raksturu un, atrazdamies laukumam pienākošo ielu asu krustpunktā, bija šo ielu telpu perspektīves loģisks noslēgums;

♦ piemineklis bija svēta piemiņas vieta arī igaunim tautai – varonīgajiem igaunim brīvības cīnītājiem (viņu loma Latvijas brīvības izcīnā nav pārvērtējama). Lai atkārt ieraudzītu pieminekli atjaunotu, igaunim pat piedāvā mums savu palīdzību.

Problēmas atrisinājums nebūt nav viennozīmīgs, galvenokārt Ļeņina pieminekļa uzstādīšanas dēļ, jo, izvērtējot laukumu telpiski kompozicionāli, abi pieminekļi (mākslinieciskās dominantes), atrazdamies viens otram pretim nelielā attālumā, radītu zināmu spriegumu laukuma uztveres psiholoģijā gan no tīri formāla, gan arī no satura viedokļa.

Kā atrisināt šo šķietami neatrisināmo problēmu? Teritorija, kuru ietver pilsētas stadions, «akmens ligzda» (skola), Cēsu stacija, ūdenstornis, partijas rajona komiteja, nākotnē iegūs citu pilsēt būvniecisku veidolu. Līdz ar jaunās autoostas izbūvi šeit veidosies transporta un gājēju plūsmas mezgls. Šeit būs nepieciešams uzcelt arī veikalus un citus sabiedriskās apkalpošanas objektus. Lai visas šīs esošās un topošās būves funkcionāli un telpiski izkārtotu (sasaitētu), veidosies jauns nozīmīgs laukums, un tā kompozīcijā kā mākslinieciska dominante, tēlnieciskais akcents lieliski iederētos profesora K. Jansona veidotais Ļeņina tēls.

Sis jaunais laukums ienestu loģisku pilsētas apbūves attīstības struktūrā. Iedomāsimies sevi kā ekskursantu (nevis migrantu), kas iebraucis Cēsīs. Pirmā pietura – Jaunais laukums: jaunā apbūve, pēckara gadu apbūve, dažas vecākas ēkas, bet kop-tēls mūsdienīgs, šeit arī Ļeņina tēls. Ejam uz pilsētas centru. Vienības laukums – gadsimta sākuma apbūve, jūtama senatnes elpa – šeit arī Uzvaras piemineklis. Ejam pa Rīgas ielu uz leju: ar bruģi klātais tirgus laukums – 17. un 18. gs. apbūve, Jāņa baznīca, tālāk ordeņa pils. Šķiet, veidojas dziļa loģika.

Bet atgriežamies šodienā. Vēl nav jaunās autoostas, vēlš dzenā smiltis gar «akmens ligzdas» mūriem. Vēl nesteigsimies ar Ļeņina tēla pārvietošanu, lai abi piemi-nekļi kādu brīdi ir kopā.

Arhitekts I. Timermanis

**1990. gada 17. oktobrī
Vienības laukumā tika
demontēts padomju okupācijas
simbols – Ļeņina piemineklis**

**Ļeņina pieminekļa demontāža tomēr uzreiz
neatrisināja jautājumu par
Uzvaras pieminekļa atjaunošanu.**

**Pirmkārt: sākotnējā iecere paredzēja
atjaunot pieminekli no tāda paša materiāla,
no kāda to uzcēla pirmoreiz. Diemžēl Allažu
šūnakmes atradnes izrādījās izsmeltas.**

**Otrkārt: pēc Latvijas neatkarības atjaunošanas 1990. un 1991. gadā, Latvijas ekonomiku
smagi ietekmēja tā brīža oficiālā maksāšanas līdzekļa – PSRS rubļa inflācija, kā rezultātā
pieminekļa atjaunošanai saziēdotie līdzekļi – 67000 rubļi. – zaudēja vērtību. Lai nauda
netiktu zaudēta pavisam, LTF Cēsu nodaļas valde to pievienoja Skolnieku rotas pieminekļa
atjaunošanai nepieciešamajiem līdzekļiem.**

Turpmākajos gados aktuāla bija atjaunotās Latvijas Republikas tautsaimniecības sistēmas pārkārtošana un sadzīviskās problēmas, kā rezultātā pieminekļa atjaunošana palika idejiskā formā.

1997. gadā doma par pieminekļa atjaunošanu atkal tika aktualizēta.

Šoreiz atjaunošanas galvenais iniciators bija Cēsu rajona padomes priekšsēdētājs Māris Niklass

1997. gada 23. jūnijā Mārim Niklasam, tiekoties Veru Igaunijas Republikas Varoņu dienas svinībās ar Igaunijas Republikas Ārlietu ministrijas protokolu daļas 1. sekretāru Juri Trei, izdevās ieinteresēt viņu strādāt pie kopīga projekta pieminekļa atjaunošanā.

Igaunijas valdība ziedoja 200000EEK pieminekļa materiāla (Sāmsalas dolomīta) iegādei.

Bija radusies doma atjaunot pieminekli kopīgi ar igauņiem, realizējot vēl 20. gadu sākumā dzimušo kopīgā pieminekļa ideju.

Par Uzvaras pieminekļa atjaunošanu

Rīt Cēsu domes sēdē tiks spriests par Uzvaras pieminekļa atjaunošanu Cēsīs.

Kas paveikts līdz šim? Ar rajona padomes priekšsēdētāja M. Niklasa rīkojumu pērnajā oktobrī izveidota komisija pieminekļa atjaunošanas organizatorisko darbu veikšanai. Tās sastāvā Mārtiņš Berķis (komisijas priekšsēdētājs), Anita Lauga (sekretāre), Andrejs Jansons, Juris Jaunozols, Kārlis Tomsons un Jānis Zlaugotnis.

Novembrī saskaņots Uzvaras pieminekļa arhitektūras plānošanas uzdevums. Laikrakstā "Druva" 29. oktobrī izsludināta pieminekļa būvniecības publiskā apspriešana. Domes sēdē varēs apstiprināt tās rezultātus.

Pavisam saņemtas 239 anketas. 223 izteikts viedoklis par pieminekļa būvniecību: vecajā vietā - 121, laukuma centrā - 75, laukuma malā viesnīcas "Cēsis" virzienā - 27. Pret pieminekļa būvniecību balsots 14 anketās. Citādi ir personu un sabiedrisko organizāciju aptaujas dati. Kopā saņemti 14 raksti ar 53 parakstiem. Par pieminekļa būvniecību - 41 balss, pret - 12. Par celšanu vecajā vietā izsakās 11, laukuma centrā - septiņi, lau-

kuma malā - 23. Šī vērtētāju grupa vairāk vadījies no praktiskiem apsvērumiem, mazāk pakļāvusies emocijām.

Dome rīt vēl varēs pieņemt lēmumu par pasūtītāju. Pēc būvlikuma noteikumiem tas varētu būt vai nu pilsētas dome (manuprāt, saprātīgākais variants), vai pilsētas pašvaldības pilnvarota persona, piemēram, rajona padome. Tas arī viss, par ko acīmredzot šoreiz lems dome pieminekļa atjaunošanas jautājumā. Šķiet, ne tik daudz.

Kas darāms turpmāk? Vajadzēs pieņemt lēmumu, kurā vietā no iespējamām trim pieminekli celt. Pasūtītājs varēs projektēšanas uzdevumu nodot projektētājam. Iespējams, ka netiks organizēts konkurss. Līdzšinējās darbu skices un pirmprojektus gatavojis arhitekts I. Timermanis. Vis-saprātīgākais risinājums acīmredzot - uzticēt pieminekļa atjaunošanas projektu izgatavot viņam. Ja to veiktu cits, nāktos visu sākt no jauna, ieskaitot materiālu savākšanu, apzināšanu, izpēti. Tas izmaksātu daudz dārgāk.

Ja tiks sarūpēta nepieciešamā nauda (vismaz 50 tūkstoši latu), varēs izsludināt konkursu būvfirmām par tiesībām atjaunot pieminekli.

Verners Rudzītis

Druva (1998, 28.janv.)

Konkursa kārtībā pieminekļa celtniecība tika uzticēta celtniecības, restaurācijas un akmens apstrādes firmai SIA "Jansons - J"

Izraudzīts akmens piemineklim

Nedēļas nogalē uz Igauniju brauca Cēsu rajona padomes izpilddirektors Māris Niklass, arhitekts Imants Timermanis un celtniecības, restaurācijas un akmens apstrādes firmas "Jansons - J" īpašnieks Juris Jansons, lai izvēlētos akmeni Cēsu Uzvaras pieminekļa atjaunošanai. Bija nodoms iepazīties arī ar akmeņu virsmas apstrādes tehnoloģiju.

Cēsniekus sagaidīja Igaunijas ārlietu ministrijas darbinieks Juris Treijs un pavadīja uz Sāremā salu, kur akmens apstrādes meistara Volli Sajas darbnīcā "Dolokivi" tika izraudzīts porainā dolomīta paveida akmens, kas līdzinās Latvijas šūnakmenim. Darbs pie akmens sagatavošanas sāksies aprīlī, un visu vasaru sagatavotās akmeņa daļas vedīs uz Cēsīm pie pieminekļa veidotājiem. Uzvaras pieminekļa pamatakmeni ieliks 22. jūnijā, Cēsu kauju gadskārtā.

Visu vasaru Vienības laukumā strādās firmas "Jansons - J" viri. Pieminekli plānots pabeigt oktob-

Māris Niklass, Imants Timermanis, Volli Saja un Juris Treijs secina, ka šis akmens ir meklētais Cēsu Uzvaras pieminekļa atjaunošanai.

rī, bet tā svinīgā atklāšana notiks 18. novembrī, Latvijas Republikas proklamēšanas 80. gadadienā. Materiāla iegādei 200 tūk-

stošus kronu (8 tūkstošus latu) piešķir Igaunijas valdība. Pieminekļa materiāls kopā ar apstrādi pēc pašreizējiem aprēķiniem

var izmaksāt apmēram 22 tūkstošus latu. Aprēķinātas arī celtniecības iespējamās izmaksas.

Valda Rozenberga

Druva (1998, 11.marts)

Piemineklim vēl astoņi tūkstoši

Pamatojoties uz agrāk pieņemtiem Cēsu domes un rajona padomes lēmumiem par Uzvaras pieminekļa atjaunošanu, kārtējā rajona padomes sēdē tika apstiprināta rīcības komiteja. Tajā darbosies domes priekšsēdētāja vietnieks Kārlis Tomsons, rajona padomes izpilddirektors Māris Niklass, vecpilsētas arhitekts Jānis Zlaugotnis, būvvaldes priekšsēdētājs Juris Jaunozols un vēsturnieks Daimants Vasmanis.

Rajona padomes sēdē nolē-

ma Uzvaras pieminekļa atjaunošanai no rajona budžeta piešķirt astoņus tūkstošus latu. Nauda tiek ņemta no budžeta ieņēmumu pārsnieguma pār izdevumiem 1997.gadā.

Rajona padome Uzvaras pieminekļa atjaunošanā jau ieguldījusi 28 tūkstošus latu. Deviņus tūkstošus latu ziedojuši Igaunijas valdība. Pēc aplēsēm vēl nepieciešami apmēram 15 tūkstoši latu, neskaitot labiekārtošanas darbiem nepieciešamo.

Sarmīte Feldmane

Pieminekļa atjaunošanas darbus apgrūtināja līdzekļu trūkums.

Druva (1998, 21.marts)

Sēta Vienības laukumā

Var uzskatīt, ka Cēsu Uzvaras pieminekļa celtniecība ir sākusies.

Kopš pirmdienas tā tapšanas vietu iežogo dēļu sēta. Kā pastāstīja celtniecības darbu vadītājs Aldis Muraško, pirmais darbs ir norobežot celtniecības vietu: "Tas nepieciešams, lai izvairītos no dažādiem negadījumiem. Sētu esam uzcēlušī ar uzviju, lai viss celtniecībā nepieciešamais allaž atrastos aiz tās un mēs netraucētu apkārtējos. Sētas iekšpusē uzbūvēta neliela noliktava celtniecības materiāliem un darba instrumentiem," pastāstīja Aldis Muraško. Īstos celtniecības darbus firma "Jansons J." uzsāks pēc Jāņiem, bet 22. jūnijā notiks svinīgs pasākums, kura laikā pieminekļa pamatos tiks iemūrēta kapsula. Sarīkojumā piedalīsies augstas Latvijas un Igaunijas amatpersonas. A. Muraško pastāstīja, ka līdz

Aiz šī žoga taps Cēsu Uzvaras piemineklis. Darbu veicēji firma "Jansons J." sola, ka transporta satiksme traucēta netiks.

tam rakšanas darbus neuzsāksot, lai pasākuma viesiem neradītu liekas neērtības. Pēc tam vienas dienas laikā iebetonēs pamatus un sāksies pieminekļa celtniecība, ko pabeigs līdz novembrim. "Man bieži prasa, vai spāsim. Ja esam soli-

juši, spāsim. Šajos laikos neviena nopietna firma nemētājas ar tukšiem solījumiem, lai negrautu savu prestižu," paskaidroja A. Muraško.

Pilsētas domes komunālās daļas speciālists Guntars Eglītis atzina, ka celtnie-

cības darbi netraucēs auto-transporta kustību. Laukuma nožogojums ir saskaņots ar CSDD un autoceļu direkciju. Naktīs celtniecības vieta tiks apsargāta, lai pasargātu to no īpaši ziņkārīgiem pilsētniekiem.

Jānis Gabrāns

Druva (1998, 17.jūn.)

1998. gada 22. jūnijā Vienības laukumā tika ielikts pamatakmens atjaunojamajam Uzvaras piemineklim

Ir pienācis laiks...

Šis gadu simts latviešu tautai bijis pārbaudījumu laiks - no atmodas līdz domai spēt veidot savu valsti. No Kārļa Skalbes pārdomām 1917. gada vasarā, ka "Latvijai nav stipras un lielas dziņas uz augšu, Latvijai nav ilgas radīt sev galotnes. No vāciem un krieviem gadu simteņos verdzināti, mēs esam pazaudējuši dārgāko... dziņu uz patstāvību" līdz idejas īstenošanai par savas valsts izveidi. 1918. gadā nobrieda sabiedriskā doma no "Mēs gribam" līdz "Mēs varam to veikt". Gribabūt patstāvīgiem pierādīta igauņu un latviešu kopējās cīņās 1919. gadā.

Arī trešā atmoda pierādījusi, ka mazo tautu griba būt patstāvīgām un veidot savu valstiskumu ir dzīva.

Pienācis laiks atdot tautai viņas pašas celtos pieminekļus. Arī cēsnieki pēdējās atmodas laikā plaši atbalstīja Uzvaras pieminekļa atjaunošanas ideju. Droši vien tieši šogad ir laiks paveikt šos darbus, jo mūsu valsts svin savu 80. gadskārtu. Pieminekļa

atjaunošanas ideju iedzīvotāji rosināja arī pašvaldību vēlēšanu laikā. Pagājušā gada decembrī rajona tautsaimnieku un uzņēmēju klubi atbalstīja pieminekļa atjaunošanu un rosināja to izdarīt līdz Latvijas Republikas proklamēšanas 80. gadskārtai. Pieminekļa celtniecību atbalstījusi arī Cēsu dome.

Vislielākais šīs idejas urdītājs ir Māris Niklass. Ar viņu vienā komandā strādā un pieminekļa celtniecības uzsākšanā piedalās Jānis Zlaugotnis, Imants Timermanis, Daumants Vasmanis, Juris Jaunozols.

Uzvaras piemineklis ir vēsturiskās patiesības liecinieks Latvijas un Igaunijas tautu kopējiem centieniem par neatkarību un brīvību. Pieminekļa atjaunošana ir mūsu kopējais darbs. Tā atjaunošanā aktīvi piedalās Igaunijas valdība. Uzvaras piemineklis ir un būs abu tautu vienotības simbols cīņās par brīvību.

Kārlis Tomsons, Uzvaras pieminekļa atjaunošanas komitejas priekšsēdētājs

Ceļā uz atjaunotni

Doma atjaunot Uzvaras pieminekli Cēsu Vienības laukumā tautfrontiešus nodarbināja kopš 1989. gada. Baltijas ceļa manifestācijā vien savāca 12 tūkst. rubļu. Kopējā ziedojuma summa pārsniedza 60 tūkst. rubļu. Tie izlietoti skolnieku rotas pieminekļa atjaunošanai. Tika strādāts pie Uzvaras pieminekļa maketa, meklēts Allažu šūnakmens. Tas bija noteicošais būvniecības atlikšanai.

Cēsu domes deputāti uzklauzījuši pārmetumus, ka piemineklis netiks atjaunots vecajā vietā. Bet 74 gados notikušas tik lielas izmaiņas, ka kādreizējā pieminekļa vieta no laukuma centra šobrīd kļuvusi par nomali. Arī pēckara jaunbūves Raunas ielā izmainījušas pilsētu.

Arhitekta I. Timermaņa projekts ar uzejām no visām četrām pusēm, kā arī Igaunijas valdības dāvinājums - Sāremas dolomīts pieminekli padarīs skaistāku.

Varbūt liktenis lēmis, ka pieminekļa atjaunošanu

veiks Jansoni, tēvs un dēls no dzimtas, kas Cēsu novadā mīt 400 gadus. Tā ir zīme, ka Uzvaras piemineklim gaidāms ilgs mūžs.

Paldies visiem, ar kuru atbalstu iecere ieguvusi īstenības aprises. Tie ir: Igaunijas Republikas ārlietu ministrs T. Ilvess un ministrijas protokolu daļas vadītājs J. Treis, Latvijas Republikas ārlietu ministrs V. Birkavs; rajona padomes bijušie deputāti J. Bāliņš, M. Berķis, E. Bērziņš, J. Blaus, V. Dolmane, A. Jansons, L. Kokina, J. Polis, M. Rēvalds, D. Rubene, M. Sestulis, I. Vilks, I. Virsnītis; Cēsu domes deputāti N. Baltroka, J. Beikmanis, I. Eglīte, K. Lazdiņš, I. Paegle, A. Putniņš, A. Skrastiņa, K. Tomsons, I. Timermanis, I. Zemītis; pirmie ziedotāji - LZS Cēsu nodaļas biedri, LZS Vidusamerikas nodaļa un novadnieki Amerikā - Z. Šmite no Mārsnēniem, Rudzītis no Kārļiem.

Māris Niklass, rajona padomes izpilddirektors

Druva (1998, 20.jūn.)

Ielikts pamatakmens Uzvaras piemineklim

22. jūnijs. Cēsu kauju atceres dienas rīts atāst saulains. Pie nezināmā karavīra kapa Ieriķos, pie pieminekļa Līvos, pie Skolnieku rotas pieminekļa, Lejas kapos un piemiņas vietās Veselavā, Jaunraunā un Liepā gulst ziedi. Tiek godāti latviešu un igauņu zēni, kuri cīnījās un atdeva dzīvības par neatkarīgu Latviju.

Vēl krietnu laiku pirms divpadsmitiem Vienības laukumā pulcējas cēsnieki. Gan tie, kuri atceras, ka senāk preti debesīm slējās Uzvaras piemineklis, gan tie, kuri to redzējuši vien fotogrāfijās. Dzied Valmieras strēlnieku apvienības koris "Baltie bērzi", spēlē J. Kuperjanova bataljona pūtēju orķestris.

Ir divpadsmit. Pie atjaunojamā pieminekļa būvbedres nostājas ministru prezidents Guntars Krasts, Igaunijas valsts sekretārs Uno Vēringis, bruņoto spēku komandieris pulkvedis Juris Eihmanis, Igaunijas bruņoto spēku komandieris ģenerālleitnants Johannes Kerts, Igaunijas vēstnieks Latvijā Harri Harevē, pieminekļa atjaunošanas komitejas locekļi, rajona padomes un Cēsu domes deputāti. Mācītājs Viesturs Vāvere, iesvētot vietu atjaunojamajam piemineklim, saka: "Zeme kļūst svēta ne pēc naudiskās vērtības, ne stratēģiskā vai ekonomiskā izdevīguma, bet pēc tā, cik par to ziedots. Un tā ir dzīvība. Svētumu nevar izdzēst nedz ar aizliegšanu, nedz spridzināšanām. Svētums tiek glabāts tautu un cilvēku sirdīs, un, kamēr tas dzīvos un dzīva būs ticība Dievam, tauta pastāvēs. Dieva žēlastībai uzticam šo pieminekli, lai tas atgādina par brīvības cīņām".

Pieminekļa atjaunošanas komitejas priekšsēdētājs Kārlis Tomsons uzsver, ka pienācis laiks tautai atdot tās pieminekļus, apzināties pagātni.

Rajona padomes izpilddirektors Māris Niklass atgādina, ka tieši šajā stundā pirms 74 gadiem tika likts Uzvaras pieminekļa pamatakmens. Toreiz šajā notikumā klāt nebija tik daudz igauņu, latvieši pieminekli cēla no savas valsts šūnakmens. Tagad daudz kas mainījies. Jau piekto reizi Cēsu kauju atceres pasākumos piedalās J. Kuperjanova bataljona karavīri.

"Pērn pavasarī Cēsīs tikās Latvijas un Igaunijas ārlietu ministri, viņi saprata un atbalstīja pieminekļa atjaunošanas nepieciešamību. To saprata arī abas valdības. Uzvaras piemineklis tiks celts no Sāremas dolomīta. Varbūt tik daudz kam pa šiem gadiem bija jāmainās, lai abas tautas kļūtu vēl vienotākas", - saka M. Niklass.

Ģenerālleitnants Johannes Kerts, uzrunājot cēsniekus, saka: "Kaujās pie Cēsīm mūsu vectēvi pierādīja, ja viens otram palīdz, atbalsta, kopā var daudz izdarīt".

Latvijas premjers Guntars Krasts atzinīgi novērtē pieminekļa atjaunošanas komitejas padarīto un izsaka pārliecību, ka Uzvaras piemineklis kalpos igauņu un latviešu sadarbībai.

Igaunijas valsts sekretārs Uno Vēringis pateicas cēsniekiem un izsaka cerību, ka

Latvijas premjers Guntars Krasts, Igaunijas valsts sekretārs Uno Vēringis, rajona padomes izpilddirektors Māris Niklass, pieminekļa atjaunošanas komitejas priekšsēdētājs Kārlis Tomsons, Igaunijas bruņoto spēku komandieris Johannes Kerts un Latvijas bruņoto spēku komandieris Juris Eihmanis vēro, kā meistars Arnis Čubars pamatakmēni iecementē kapsulu.

Latvijas bruņoto spēku komandieris Juris Eihmanis un Latvijas zemessardzes komandiera v. i. Jēkabs Blaus noliek ziedus pie pieminekļa Līvos.

Igaunijas Viru pašvaldības delegācijas pārstāvji (priekšplānā) bija klāt gan Cēsu kauju atceres pasākumos, gan pieminekļa pamatakmens likšanā.

Cēsu lidlaukā ieradusies Igaunijas pārstāvji.

Juris Jansons, firmas "Jansons J." īpašnieks.

Metālmāksliniķis Jānis Martinsons aizlodē kapsulu.

piemineklis būs simbols abu tautu draudzībai.

Firmas "Jansons J." vadītājs Juris Jansons saka: "Apšolām, ka darīsim visu, lai šis piemineklis būtu lielisks. To pabeigsim novembra pirmajā pusē".

Ieskanas Cēsu baznīcu zva-

Igaunijas un Latvijas bruņoto spēku komandieri pirms vēsturiskā brīža.

ni. Guntars Krasts, Uno Vēringis, Johannes Kerts, Juris Eihmanis ievieto kapsulu pieminekļa pamatakmēni. Māris Niklass tai blakus ieliek gabaliņu no kādreizējā Uzvaras pieminekļa. Otru viņš nodod glabāšanā Kuperjanova bataljonam. Arnis

Čubars un Ivo Jansons kapsulu iebetonē.

Atjaunojamā pieminekļa būvbedrē cēsnieki met ziedus.

Sarmīte Feldmane
Daiņa Saulīša foto

Darbi rit. Piemineklis top

Cēsu centrā aizvien noteiktāk iezīmējas Uzvaras piemineklis.

- Darbi notiek. Diemžēl ir nelieli kavēkļi. Cēsis ne-
taisa tādu betonu, kādu
mums vajag. Vedam no
Rīgas. Pirmdien no Smil-
tenes atvedām 25 metrus
augstu celtni. Cēsis tāda
nav. Tāpēc iznāk citādāk,
nekā bijām paredzējuši
sākotnējos aprēķinos. Ceru,
ka Cēsu firmas mūs vairāk
atbalstīs, dos labvēlības sta-
tusu materiālu iegādē, nevis
lai mēs gūtu peļņu, bet lai
darbi veiktos ātrāk, jo ne
jau visu vedīsim no citu-
rienes, - pastāstīja firmas
"Jansons J." saimnieks Juris
Jansons.

No Sāremas atvestas pir-
mās dolomīta blūku kravas.
Firma pati atved tik, cik
kārtējiem darbiem nepie-
ciešams, vairāk nevar, jo
nav laukuma, kur blūkus
novietot. Dolomīta blūki
tiek atvesti, precīzi sazā-
ģēti, atliek vien iemūrēt.

- Mūsu objektā strādā arī
vairāki cēsnieki. Diemžēl
no dažiem pēc algas dienas
nācās šķirties. Firmas meis-
tari ir no Rīgas, sava darba
profesionāli. Strādājam,

Daiņa Saulīša foto

**Kārtējā apspriedē uz jau uzceltās piemineklja terases
darbus precīzē akmeņu meistars Uldis Kuļikovskis,
arhitekts Imants Timermanis, darbu vadītājs
Andrejs Āboliņš un brigadieris Rolands Švarcs.**

sīkas aizķeršanās jau gadās
visos objektos, tā kā īpašam
uztraukumam nav pamata, -

sacīja celtniecības darbu
vadītājs Helmutš Zujēvics.
Sarmīte Feldmane

Druva (1998, 9.sept.)

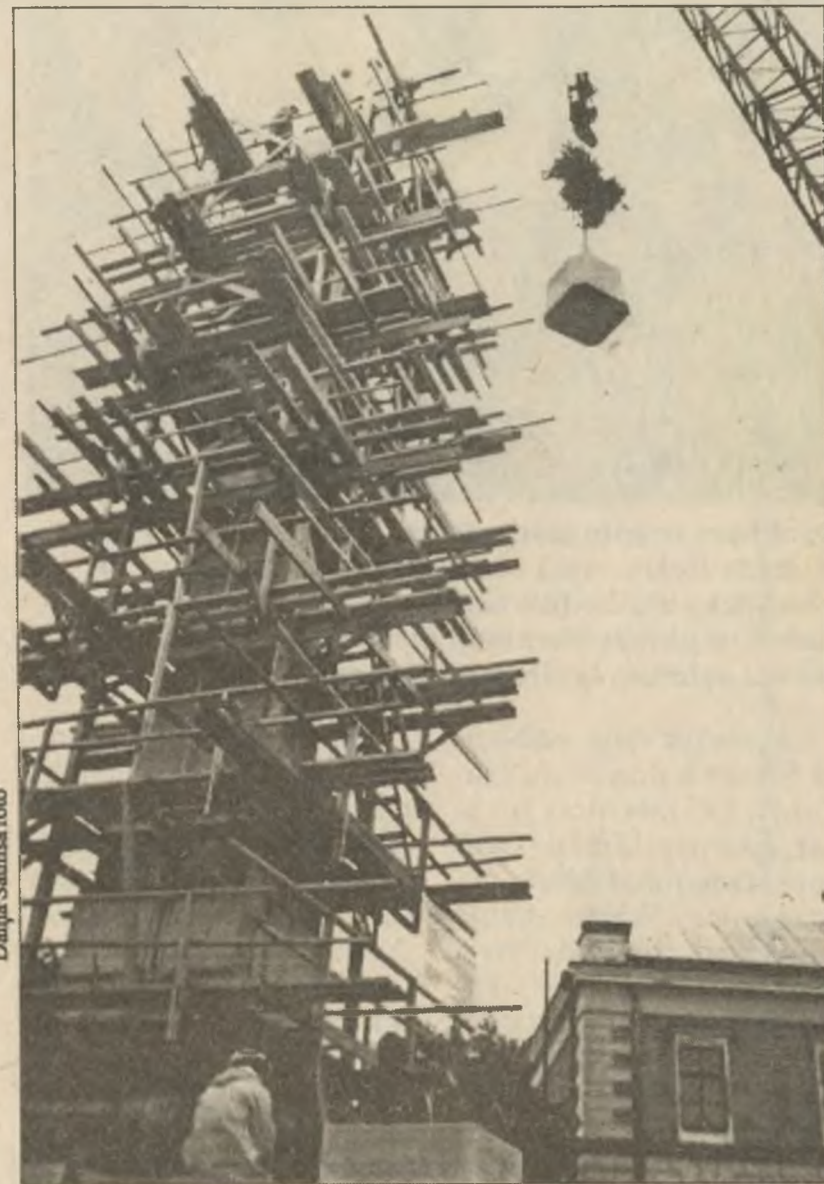
Uzvaras piemineklja virsotnē

17. septembrī plkst. 11.28
Uzvaras piemineklja pēdējais
akmens iegūla tā virsotnē.
Spicē pacēla arī ozola vai-
nagu, kā pieņemts spāru
svētkos.

17.20 metru augstumā
dzirkstīja šampanietis, vējš
nedaudz šūpoja sastatnes,
bet virsotnē uzkāpušie jutās
gandarīti. Plānotais sasniegts
jau šobrīd, nevis septembra
beigās, kā bija iecerēts.

Pēdējā akmens (arī visu ie-
priekšējo) montāžu veica
"akmens veči" (tā viņus dēvē
firmā "Jansons - J") Uldis
Kuļikovskis, Vits Kirvelaitis
un Māris Zušmanis. Šajā
vēsturiskajā notikumā
asistēja firmas "Jansons - J"
īpašnieki Juris un Dans
Jansoni, arhitekts Imants
Timermanis un rajona pa-
domes izpilddirektors Māris
Niklass. Darba veicēji slavēt
slavēja Sāmsalas akmens ap-
strādes meistarū Volli Sai.
Viņa "Dolokivi" darbnīcā ar
lielu precizitāti sagatavoti
dolomīta akmens veidoli,
kaut arī sagataves tehnika, kā
atzina Juris Jansons, nav no
modernākajām. Pateicoties
šai precizitātei, piemineklja
montāža ilga tikai nedēļu.

Turpmākais darbs būs saīs-
tīts ar akmens salaiduma vie-
tu pielīdzināšanu un piemi-
nekļa korpusa mazgāšanu.
Vēl pusotru nedēļu ilgs pa-
matnes un monumentālās
apkārtskulptūras, kas sim-

Daiņa Saulīša foto

**Cēsu Uzvaras piemineklis pagaidām sasniedzis
17,20 metru augstumu.**

bolizē liesmas, montāža
piemineklja pakājē. Šī sim-
boliskā daļa būs 6 metrus
augsta.

Saules atveidu - apzeltīto
lodi paredzēts uzstādīt dažas
dienas pirms monumenta

atklāšanas novembra vidū.

Firmai "Jansons - J" vēl
jāatrisina granīta pakāpienu
sagatavju atvešana no Uk-
rainas.

Valda Rozenberga

Druva (1998, 19.sept.)

Pēdējā dolomīta krava piemineklim

Pirmdien Ainažu - Iklas robežpunktā pienāca pēdējais akmens sagatavju sūtījums no Sāmsalas Cēsu Uzvaras piemineklim. Sūtījumu sagaidīja rajona padomes izpilddirektors Māris Niklass. Sponsoru - Tallinas osta un privātuzņēmējs Toivo Ausmēss, kurš ar savu kravas auto nogādāja dolomitakmeņus Cēsīs. Tie paredzēti pieminekļa apakšējās simboliskās liesmu daļas atveidei.

Pieminekļa atjaunošanas komitejas priekšsēdētājs Kārlis Tomsons no uzņēmuma "Cēsu alus" Vienības laukumā bija atvedis autoiekrāvēju. Tā vadītājs Jānis Kaupužs pēc kravas pieņemšanas tūdaļ ķērās pie darba. Firms "Jansons - J" īpašnieks Juris Jansons uzskata, ka pieminekļa apakšējās daļas montāža varētu ilgt apmēram nedēļu.

Valda Rozenberga

Darbi rit pieminekļa pakājē

Līdz atjaunotā
Uzvaras pieminekļa
atklāšanai palikušas
piecas dienas.

Vakar no rīta pieminekļa pakājē darbi ritēja pilnā sparā. Meistari montēja granīta kāpnes. Pa tām varēs nokļūt pie pieminekļa no četrām pusēm. Katrā būs deviņi pakāpieni. Granīts kāpnēm atvests no Somijas. Apkārt piemineklim tika likts bruģis, tas izgatavots Ventspilī.

- Aukstumā grūti strādāt. Bet darba kvalitāte atkarīga no meistarības. Piemineklis būs skaists, un cēsnieki ar to varēs lepoties. Kā celtniekam man ir gods strādāt šajā objektā, - atzina meistars Vitas Kirvelaitis.

Vēl uz pieminekļa jāpabeidz likt uzrakstu "No zobena saule lēca" 1919 - 1920 Sa-

viem kritušajiem varoņiem" latviešu un igauņu valodā. Ceturtdien tiks atvesta apzeltītā lode, kuru novietos pieminekļa augšā.

Firmas "Cēsu specceltnieks" vīri pieminekļa pakājē ielas malā lika apmales. Pirms tam viņi veikuši kanalizācijas izbūvi.

- Dažādu neparedzētu apstākļu dēļ celtniecības darbi ir nedaudz iekavējušies. Celtnieki strādā, cerams, ka uznākušais sals īpaši netraucēs, - sacīja objekta būvuzraugs Aija Arāja.

Atlikušajās dienās celtniekiem darba vēl gana.

Sarmīte Feldmane

**Firmas "Cēsu specceltnieks" vīri
Aleksandrs Aņikejevs,
Aleksandrs Bajukovs un
Genādijs Starkovs
liek apmales.**

Daiņa Sauliņa foto

Mirdz apzeltītā lode

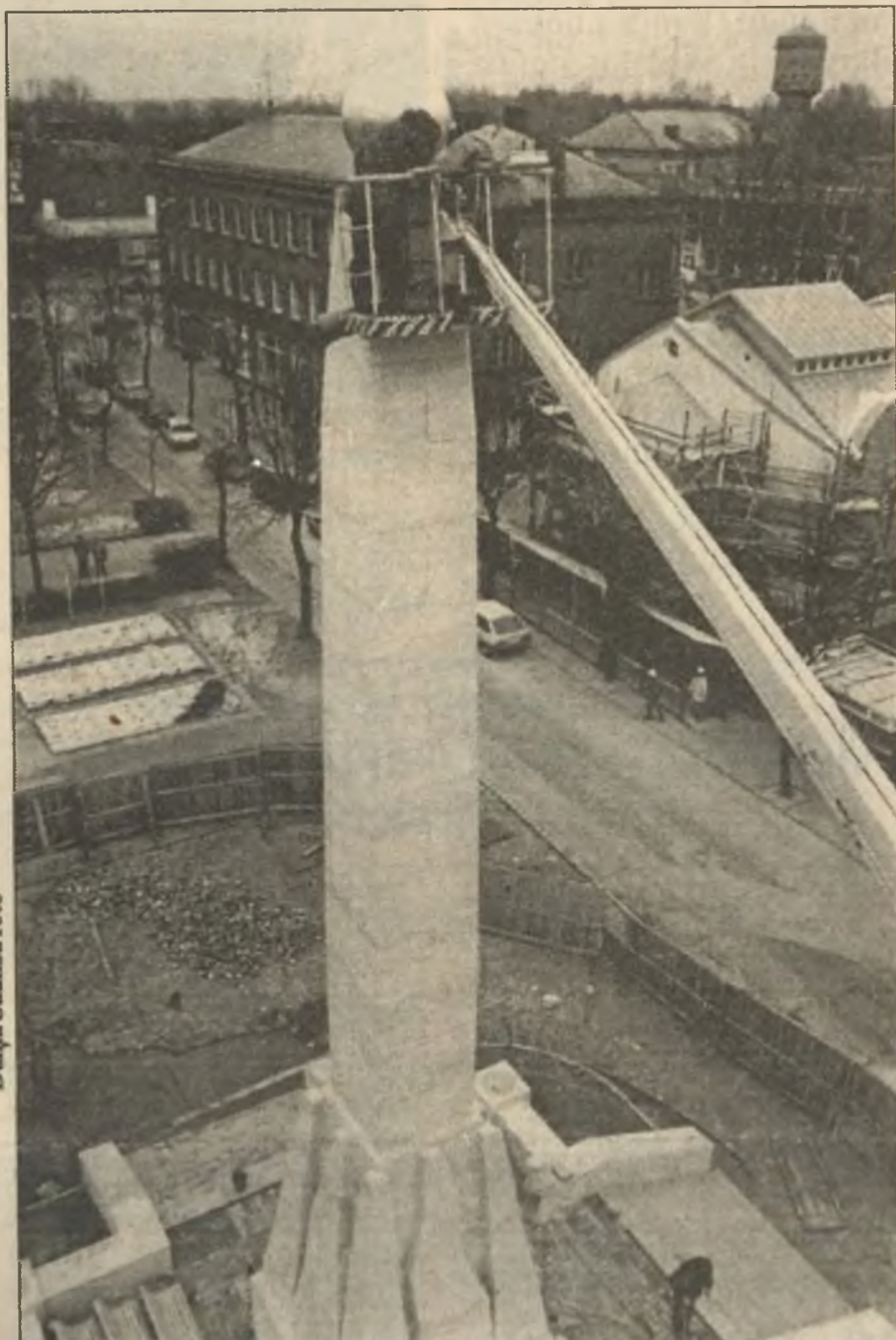
Ceturtdien
pusdienlaikā
atjaunojamā Uzvaras
pieminekļa galā tika
uzstādīta apzeltītā
lode.

Steidzīgie garāmgājēji brīdi
piestāja. Katrs gribēja būt
vienreizējā brīža lieci-
nieks. Vīri pacēlāja grozā
nostiprināja tikko no Rīgas
atvesto lodi, un tā kopā ar
metālkalējiem tēvu un dēlu
Jāņiem Martinsoniem lēnām
tika nogādāta pieminekļa
virsohnē. Pēc neilga brīža
meistari darbu bija beiguši.

- Pieminekļa virsohnē viss
bija sagatavots, atlika tikai
lodi pieskrūvēt. Vasarā mēs
izgatavojām lodes iekšpuses
konstrukciju, bet to veidoja
restaurācijas speciālisti. Tā
kā iepriekšējie darbi bija
veikti precīzi, lodes uzstā-
dīšanu varēja veikt ātri, -
pastāstīja Jānis Martinsons
(seniors). Pieminekļa pa-
matā ir iemūrēta viņa iz-
gatavotā kapsula ar vēstīju-
mu nākamajām paaudzēm.

Vēl piektdien pieminekļa
pakājē ritēja pēdējie darbi.

Sarmīte Feldmane

Daiga Sauliņa foto

Atjaunotajam Uzvaras piemineklim Vienības laukumā
metālkalēji Martinsoni nostiprina lodi.

Druva (1998, 14.nov.)

Būsim kopā pieminekļa atklāšanā

Svētdien plkst. 12 Cēsīs,
Vienības laukumā, atklās at-
jaunoto Uzvaras pieminekli.

No plkst. 9 laukumā nedrīk-
stēs novietot automašīnas,
bet no plkst. 11 transporta
kustība tiks slēgta. Lauci-
niekiem, kuri ieradīsies
Cēsīs, automašīnas ietei-
cams novietot autotirgus
laukumā pie stacijas.

Atklāšanas ceremonijā
 piedalīsies Latvijas Valsts
prezidents. Lūgto viesu vidū
ir arī Ministru prezidents,
Saeimas priekšsēdētājs, fi-
nansu un ārlietu ministrs,
Bruņoto spēku komandieris.
Igaunijas valsti pārstāvēs
Ministru prezidents (ielidos
ar helikopteru Cēsu lidlau-
kā), ārlietu un aizsardzības
ministrs un Bruņoto spēku
komandieris, Ārlietu minis-
trijas protokolu daļas vadī-
tājs, Trīszvaigžņu ordeņa
kavalieris, viens no piemi-
nekļa atjaunošanas iniciato-
riem Juris Treis, J. Kuperja-
nova bataljona komandieris,
Kuresāres, Veru un Pērnavas
pašvaldību pārstāvji. Klāt
būs arī Latvijas un Igaunijas
valstu vēstnieki un kara
atašeji. Uz atklāšanu solīju-
šies būt rajona un pilsētas
sadraudzības partneru rājo-
nu un pilsētu vadītāji no Ko-
penhāgenas (Dānija), Estē-
retlandes (Zviedrija), Ahi-
mas (Vācija), Venafro (Itā-
lija).

Svinīgajā ceremonijā
 piedalīsies Latvijas nacionā-
lo bruņoto spēku orķestris un
Igaunijas Aizsardzības mi-
nistrijas pūtēju orķestris, Cē-
su zemessardzes bataljona
obligātā dienesta rota, ārin-
das zemessargi, skauti un
kori. Tās laikā rīcības ko-
miteja un lūgtie viesi stāvēs
pieminekļa pakājē, bet starp
pieminekli un skatītājiem
tiks atstāta astoņus metrus
plata brīva josla, lai kareivji

un orķestru dalībnieki ne-
traucēti varētu soļot gar
pieminekli. Ceremonijas lai-
kā pie pieminekļa centrāla-
jām kāpnēm stāvēs Latvijas
bruņoto spēku štāba goda-
sardze, notiks arī tās maiņa.

Brīvības cīņu dalībniekam
Kārlim Meirim uzticēts no
pieminekļa noņemt pārklāju.
Skanot Latvijas un Igaunijas
himnām, tiks salūts ar trim
zālēm.

Pēc pieminekļa iesvētīšanas
oficiālo delegāciju pārstāvji
pie pieminekļa noliks ziedus
un vainagus. Tiem, kuri vē-
lēšies nolikt ziedus, ietei-
cams ceremonijas laikā stā-
vēt pret pieminekļa centrāla-
jām kāpnēm tūlīt aiz zemes-
sardzes pārstāvjiem, lai vē-
lāk nevēlētu jāsprauca cauri
skatītāju rindām.

Pieminekļa atklāšanas ce-
remonijas laikā tiks iesvētīts
un pasniegts rajona padomes
un Lāčplēša Kara ordeņa ka-
valiera Alberta Amerika
meitas Astras Jansones dā-
vātais atjaunotais Cēsu pul-
ka Skolnieku rotas piemiņas
karogs.

Pēc svinīgās atklāšanas, ja
laiks nebūs pārāk auksts,
igauņu pūtēju orķestris lau-
kumā demonstrēs defilē
(muzikanti soļo, pārgrupējas
un spēlē maršu).

Plkst. 15.30 rajona kultūras
namā būs svinīgs sarīkojums
un koncerts abu valstu
orķestri par godu atjaunotā
Uzvaras pieminekļa atklā-
šanai un Latvijas Republikas
80. gadadienai. Aicināti visi
interesenti. Pēc koncerta
plkst. 17.15 svētku salūts -
Igaunijas valdības dāvana
cēsniekiem.

Pēc pieminekļa
atjaunošanas rīcības
komitejas locekļa Māra
Niklasa informācijas
pierakstīja
Sarmīte Feldmane

Druva (1998, 13.nov.)

**1998. gada 15. novembrī Vienības laukumā svinīgi tika atklāts
atjaunotais Uzvaras piemineklis**

Kopš pirmā Cēsu Uzvaras pieminekļa bojāejas pagājis vairāk kā pusgadsimts. Mainījies Vienības laukuma plānojums, daudz intensīvāka kļuvusi autosatiksmē. Tas piespiedis izmainīt pieminekļa atrašanās vietu - to nācās atjaunot blakus vietai, kur atradās Ļeņina piemineklis.

Atšķirībā no vecā pieminekļa, tagadējam ir uzejas no visām četrām pusēm un latviskos uzrakstus papildina igauņu teksts. Cēsu kauju 80. gadadienas svinībās 1999. gadā pieminekļa ziemeļu pusē tika atklāta piemiņas plāksne, veltīta igauņu un latviešu kopīgajām brīvības cīņām.

Nemot vērā dažādus faktus, atjaunotais piemineklis nevarēja būt vecā pieminekļa pilnīgi precīza kopija. Līdztekus materiālam ir izmaiņas arī pieminekļa uzrakstos – tie gatavoti paralēli latviešu un igauņu valodā.

Tomēr nemainās būtība – pār Cēsīm atkal uzlēkusi zelta saule, un tā gan mums, gan pilsētas viesiem vienmēr vēstīs par latviešu un igauņu tautas brīvības mīlestību un gatavību plecu pie pleca cīnīties par savu valstu neatkarību.

Uzvaras piemineklis atjaunots

Svētdienas rīts atausa vējaini spalgs. Pilsētnieki un viesi bija nesteidzīgi. Malā tika nolikti ierastie darbi, un vai katram kā pats par sevi saprotams bija skaidrs - pusdienlaikā jābūt Vienības laukumā. Jābūt klāt brīdī, kad Cēsu centrā no jauna atdzims Uzvaras piemineklis.

Pulksten 12 pieminekļa pakājē ieradās Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis, Latvijas un Igaunijas amatpersonas, rajona un Cēsu domes vadītāji. Pieminekļa atjaunošanas rīcības komitejas priekšsēdētājs Kārlis Tomsons, uzrunājot svētku dalībniekus, atskatījās vēsturē un pastāstīja par Uzvaras pieminekļa likteni Cēsis. Valsts prezidents Guntis Ulmanis un Igaunijas parlamenta sekretārs Tomass Savi uzsvēra, ka abu tautu vēsture gadsimtiem noritējusi vienā ritmā, ir vērts pagriezt skatu pagātnē, lai celtu kopīgu nākotni vienotā Eiropā.

Brīvības cīņas, Cēsu kaujas, 1919. gads... Vārdi un skaitļi, kas ir sveši vien tam cēsniekam. Brīvības cīņu dalībniekam Kārlim Meirim uzticēts noņemt pārklāju. Laukumu pāršalca satrauktas gaviles. Skatot Latvijas un Igaunijas valsts himnai, tika salūti. Mācītājs Viesturs Vāvere iesvētīja jaunatklāto Uzvaras pieminekli.

Pieminekļa pakājē sagūla ziedi. Aizsoļoja latviešu un igauņu karavīri. Cēsnieki fotografējās pie jaunā Uzvaras pieminekļa...

Brīvības cīņu dalībnieks Kārlis Meiris noņēma pieminekļa pārsegu. Uzvaras piemineklis iemirdzējās visā spožumā.

- Mēs piepildām to, ko iecerēja Tautas fronte, un nolīdzinām parādu daudzajiem atmodas laika ziedotājiem. Tagad ir savākti vairāk nekā 3,5 tūkstoši latu. Katra ziedotāja vārds tiks ierakstīts pieminekļa atjaunošanas albumā, - uzrunājot cēsniekus un viesus, teica pieminekļa atjaunošanas rīcības komitejas priekšsēdētājs Kārlis Tomsons. Pa kreisi no viņa Latvijas valsts ārlietu ministrs Valdis Birkavs.

Daudzi simti cēsnieku un viesu atklāšanas ceremonijas laikā piepildīja Vienības laukumu. Katram gribējās būt klāt mūsu pilsētai tik nozīmīgā notikumā. - Lai Uzvaras piemineklim garš mūžs, - novēlēja vīri un sievietes sirmām galvām.

- Atjaunotais piemineklis izskatās lielāks nekā iepriekšējais. Kad to sagrāva, biju Ziemeļos, - pastāstīja jāņmuižniece Aina Liepiņa.

Igaunijas Ārlietu ministrijas sekretārs Juris Treis pieminekļa atklāšanas dienā no Latvijas Valsts prezidenta Gunta Ulmaņa saņēma Triju Zvaigžņu ordeni. Par atbalstu pieminekļa atjaunošanā, par sadarbības veicināšanu starp Latviju un Igauniju.

Latvijas Valsts prezidents Guntis Ulmanis un Igaunijas parlamenta sekretārs Tomass Savi tikko no rajona padomes izpilddirektora Māra Niklasi saņēmuši piemiņai cēsnieka Alfrēda Dubaņēviča izgatavoto Uzvaras pieminekļa maketu.

Pie Uzvaras pieminekļa tika iesvētīts atjaunotais Cēsu Skolnieku rotas karogs. Tas uz gadu glabāšanā nodots Cēsu skautiem. Kaspars Indrēvics, Gints Lazdiņš, Mareks Drozds, Jānis Pomaskovs un Gatis Indrēvics ir lepnī, ka pirmie tur rokās šo vēsturisko karogu.

Atjaunotā Uzvaras pieminekļa atklāšanas ceremonijā klāt bija rajona padomes un Cēsu domes sadarbības partneri no Zviedrijas, Dānijas un Itālijas. Itālijas Venafro pilsētas delegācija. Centrā mērs Venčenso Otaviani.

Šie mazie cēsnieki Reinis, Armands un Toms arī reiz būs karavīri un lepnā solī maršēs gar igauņu un latviešu brīvības cīnītāju piemiņai uzcelto Uzvaras pieminekli.

Pieminekļa pakājē cēsnieki izveidoja krāšņu ziedu paklāju. Dega svecītes. Aizgājušo dienu atcerei - brīvības cīņām, igauņu un latviešu tautām, iznīcinātajam piemineklim.

Sarmītes Feldmanes teksts,
Daiga Saulīša foto

Valsts prezidenta uzruna Cēsīs 1998. gada 15. novembrī

Godātie cēsnieki, godātie viesi! Dāmas un kungi!

Šodien Latvijas 80 gades priekšvakarā esam pulcējušies Cēsīs, lai atcerētos Latvijas brīvības kauju dalībniekus un visus tos, kuri cīnījās, lai nosargātu 1918. gada 18. novembra Latvijas valsti.

Tagad Cēsīs no jauna celtais Uzvaras piemineklis atkal gluži kā 1924. gadā atgādinās par kaujām un to, ka šodienas un rītdienas zīmes rakstītas arī ar mūsu vēsturiskās atmiņas burtiem.

Latvijā atkal par vienu zīmi vairāk, kas apliecina cieņu pret tautas vēsturi. Bet pieminekļa sūtība, manuprāt, nav tikai raisīt atmiņas un glabāt piemiņu. Piemineklis ir arī apliecinājums domām, kas vieno paaudzes. Tie pieminekļi, kuri no pagātnes šodienā ienes mums svētas un dārgas idejas, nekad nesabrūk, netiek gāzti uz visiem laikiem.

Šādi pieminekļi dzīvo vairākus mūžus. Tā noticis arī Cēsīs. Esmu pārliecināts, ka šis piemineklis klūs ne vien par spilgtu vaibstu pilsētas akmens sejā, bet arī par spilgtu zīmi katra cēsnieka un pilsētas ciemiņa šodienas apziņā.

Šis Uzvaras piemineklis ir dziļi simbolisks. Cēsu kaujās latviešu karavīri gāja kopā ar igauņiem. Uzvaras piemineklis celts no Igaunijas dolomīta. Tas šodien ir mūsu cieņas apliecinājums kopējām cīņām, kopējai vēsturei un arī mūsu šīs dienas vienotībai.

Cēsu kaujas radīja pavērsieni Latvijas un Baltijas atbrīvošanās cīņās un bruģēja Latvijas un Igaunijas neatkarības un demokrātijas ceļu. Šajās kaujās blakus sešiem tūkstošiem igauņu un diviem tūkstošiem latviešu vīru pret pārspēku - deviņus tūkstošus lielo landesvēra un dzelzs divīzijas armiju - stājās arī brīvprātīgie Cēsu un Valmieras vidusskolas vecāko klašu audzēkņi. Pēc kaujas pretinieka vadonis fon der Golcs bija spiests atzīt, ka viņš par zemu novērtējis igauņu un latviešu kaujas spējas. Tā nebija tikai taktiska uzvara, tā bija pār-

liecības uzvara, jo tās cena bija brīvība, Latvijas un Igaunijas neatkarība un demokrātijas uzvara Baltijas valstīs. Šajā kaujā uzvarēja arī jaunatnes pašizlīdzība. Vairāk nekā 100 jauniešu cīnījās Cēsu pulka Skolnieku rotā. Šodien Cēsīs glabā ne vien no paaudzes paaudzē nodotās atmiņas, bet arī šo pušu balsis un soļus, ko sevi vēl glabā vecā pilsēta. Cēsīs tagad ir tuva pilsēta arī kritošo igauņu karavīru piederīgajiem. Igaunu tautas un igauņu karavīru atbalsts šajā kaujā ir nenovērtējams.

Atceroties Latvijas brīvības cīņas dažādos laikos - gan 13. gs., gan šī gadsimta sākumā, redzam, ka spožākās uzvaras gūtas, cīnoties kopā ar kaimiņu tautām. Saules un Durbes kauja tika izcīnīta, pateicoties lietuviešu tautas palīdzībai un varonībai, bet Latvijas brīvības cīņās blakus mūsu kareivjiem bija arī igauņu, poļu un angļu karavīri. Visspožākās uzvaras latviešu karavīri guvuši, cīnoties zem sava karoga. Pirms 700 gadiem latviešu kareivji no Cēsīm uz Rīgu devās ar sarkanbaltsarkano karogu. Ar šo karogu brīvības cīņās latvieši atkal stāvēja pie Cēsīm.

Arī šodien, tuvojoties 21. gadsimtam, skaidri redzam, ka drošība, stabilitāte un miers ir garantējams kopīgiem spēkiem. Šodien arī latviešu karavīri kopā ar citiem Eiropas valstu kareivjiem ir gatavi aizstāvēt mieru un stabilitāti. Šodien drošība - tā ir saskaņa sabiedrībā, šodien vajadzīga drošība par savu un bērnu šodien un rītdien. To nosargāt ir arī šodienas kareivja uzdevums.

Latvija līdzīgi kaimiņvalstīm, kuras arī šogad atskatās uz 80 neatkarības gadiem, par savu drošības garantu izraudzījusies NATO. Taču izvēle iekļauties šajā organizācijā nenožīmē tikai vēlēšanos būt pasargātiem, bet arī būt atbildīgiem par savu un citu drošību. Arī brīvības kauju uzvaras, zaudējumi un ciešanas ir viens no pārliecinošākajiem argumentiem tam, lai uzņemtos atbildību par mieru savā un citās valstīs.

Guntis Ulmanis: "Visspožākās uzvaras latviešu karavīri guvuši, cīnoties zem sava karoga."

Karš un kaujas lauks visu sakārto divās frontēs. Arī patriotismu un pašizlīdzību, arī glēvulību un nodevību. Bet, domājot par šodienas Latviju, es domāju arī par to, kas tagad ir patriots. Es viņus redzu gan šeit, Cēsīs, gan citur Latvijā. Tie ir mūsu jaunieši, visi tie, kuri mācās, lai iegūtu mūsdienīgu izglītību, tie ir cilvēki, kuri rada sev un citiem darba vietas, tie bieži vien ir arī cilvēki, kuri strādā, gādājot par līdzcilvēkiem, saņemdami niecīgas algas. Arī šodien lielākā valsts vērtība ir mūsu cilvēki un viņu ticība valsts nākotnei. Ir stiprs tas tilts, ko paaudzes būvējušas no pagātnes uz šodien.

Vērtības, uz kurām pirms 80 gadiem tika dibināta un veidota Latvijas Republika, ir arī šodienas un rītdienas vērtības. Arī šodien mūsu mērķis ir celt neatkarīgu, demokrātisku, tiesisku valsti, nacionālu valsti ar daudz kultūru sabiedrību, veidot tajā sociāli atbildīgu tirgus saimniecību. Tās šodien ir arī eiropēiskas vērtības. Tās mums nav jāaizņemas no Rietumiem, tās radīja mūsu tēvi un vectēvi, dibinot un sargājot 1918. gada Latviju.

Godātie svētku dalībnieki! Šodien aicinu pieminēt vis-

us karavīrus, kuriem bija dārgas brīvības un neatkarības idejas. Aicinu pieminēt visus Cēsu kauju dalībniekus. Pieminēsim Cēsu kaujās kritošos 123 kareivjus. Atcerēsimies, ka toreiz tika ievainoti 322 cīnītāji. Atcerēsimies tos karavīrus, kurus vēlāk okupācijas vara izkliedēja pasaulē. Viņu vidū bija arī Cēsu kauju komandieris, Lāčplēša Kara ordeņa un Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris, ģenerālis Krišjānis Berķis.

Aicinu šodien pieminēt arī igauņu 3. armijas komandieri, Lāčplēša Kara ordeņa un Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieri, ģenerāli Ernstu Pederu, viņa štāba priekšnieku Lāčplēša Kara ordeņa un Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieri pulkvedi Nikolaju Rēku.

Pieminekļus parasti ceļ par godu lielām idejām, vēsturiskiem notikumiem un izcilām personībām. Es domāju, ka šis piemineklis celts vienlaikus gan neatkarības un brīvības idejai, gan Cēsu kauju atcerei, gan Latvijas brīvības cīnītāju piemiņai.

Lai tas allaž atgādina par vienotības spēku, savas pārliecības neuzvaramību, par brīvu un neatkarīgu Latviju un Baltiju. □

Fotomirkļi no atjaunotā Uzvaras pieminekļa atklāšanas ceremonijas publicēti laikrakstā "Latvijas Vēstnesis"